

- тку [Електронний ресурс] / О. Шубравська. – Режим доступу : www.btsau.kiev.ua/files/page/international/operating/files/.../Shubravvska.ppt.
8. Шубравська О. Сталій економічний розвиток: поняття і напрям досліджень / О. Шубравська // Економіка України. – 2005. – № 1. – С. 36-42.
 9. Юрчишин В. В. До проблем майбутнього вітчизняного села і селянства / В. В. Юрчишин // Вісник аграрної науки. – 2007. – № 3. – С. 61-64.
 10. Іртіщева І. О. Інноваційний розвиток сільських територій: адаптація міжнародного досвіду в національних реаліях / І. О. Іртіщева, А. Я. Сохнич // Миколаїв : Іліон, 2012. – 172 с.
 11. Іртіщева І. О. Розвиток сільських територій в контексті міжнародного співробітництва / І. О. Іртіщева, А. В. Ключник. – Миколаїв : Дизайн та поліграфія, 2013. – 288 с.
 12. Глушко Т. П. Концепція сталого розвитку як аграрна філософія сучасної цивілізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.filosof.com.ua/jomel/M-66>.
 13. Дробноход Н. Устойчивое экологически безопасное развитие: украинский контекст / Николай Дробноход // Зеркало недели. Украина. – № 21. – 1 июня 2001.
 14. Чаленко А. О неопределенности термина «механизм» в экономических исследованиях / А. Чаленко [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kapital-rus.ru/articles/article/176697/>.
 15. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – С. 141.
 16. Концепція Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uniflor.biz/law/kontseptsiya-do-2020-roku.html>.
 17. Об инициативе SARD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fao.org/sard/en/init/2224/index.html>.

УДК 334.723

Тинська І.І.

*аспірант кафедри державного і муніципального управління
Тернопільського національного економічного університету*

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК НАСЛІДОК РЕФОРМУВАННЯ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ У 90-х рр. ХХ ст.

Висвітлено проблему ідентифікації ролі та значення державного підприємництва у період проведення наймасштабнішої реформи відносин власності в 1990-х рр. ХХ ст. в Україні та за кордоном. Охарактеризовано особливості протікання процесу приватизації в різних країнах та зроблено порівняння отриманих результатів. На основі зроблених висновків внесено пропозиції з удосконалення вітчизняної приватизаційної моделі задля збереження державного підприємництва у структурі національної економіки.

Ключові слова: приватизація, націоналізація, відносини власності, державне підприємництво, трансформація.

Тынская И.И. ГОСУДАРСТВЕННОЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО КАК РЕЗУЛЬТАТ РЕФОРМИРОВАНИЯ ОТНОШЕНИЙ СОБСТВЕННОСТИ В УКРАИНЕ И ЗА РУБЕЖОМ В 1990-х гг. ХХ ст.

Раскрыта проблема определения роли и значения государственного предпринимательства во время проведения наиболее масштабной реформы отношений собственности в 1990-х гг. ХХ ст. в Украине и зарубежных странах. Охарактеризованы особенности протекания процесса приватизации в разных странах и сделано сравнительный анализ полученных результатов. На основании сделанных выводов внесены предложения по улучшению отечественной приватизационной модели с целью сбережения государственного предпринимательства в структуре национальной экономики.

Ключевые слова: приватизация, национализация, отношения собственности, государственное предпринимательство, трансформация.

Tynska I.I. GOVERNMENTAL ENTREPRENEURSHIP AS THE RESULT OF PROPERTY RELATIONS REFORMATION IN UKRAINE AND ABROAD DURING THE 1990

The problem with identification of government entrepreneurship role while privatization in Ukraine and abroad during 1990s had been shown. Special features of privatization process were described on Ukrainian and other countries examples. According to the results of investigation, made some proposals about how to improve Ukrainian privatization model in order to show real importance of keeping government entrepreneurship as a part of national economy structure.

Keywords: privatization, nationalization, property relations, government entrepreneurship, transformation.

Постановка проблеми. Світовий та вітчизняний досвід свідчать про те, що структура державного сектору економіки є нестабільною і систематично зазнає змін, починаючи з кінця 1980-х рр. ХХ ст. Процеси приватизації і роздержавлення чергувалися з одержавленням та націоналізацією, що надало державному підприємству (ДП) статусу найбільш мобільного елемента трансформаційної економіки.

Приватизаційна реформа, яка набула найбільшого розмаху в 1990-х рр. ХХ ст., показала, що не всі держави належним чином підійшли до підготовки її проведення, що спричинило відставання їх розвитку порівняно з іншими країнами. До переліку таких країн належить Україна, де реформа зазнала

невдачі ще на початкових етапах. Проте в країнах Західної та Східної Європи приватизація створила умови для подальшого економічного розвитку з чітким розумінням ролі держави та державного підприємства в ньому. Це говорить про те, що провал реформи був викликаний іншими факторами, а не переобтяженням економіки збитковими державними підприємствами. Тому вивчення та аналіз реформування відносин власності в Україні та за кордоном в 1990-х рр. ХХ ст. дозволить провести паралель між минулим та сьогоденням задля внесення актуальних пропозицій зі збереження та реабілітації ДП у сучасних економічних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Державне підприємництво та реформування відносин

праці є предметом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. О.М. Камишанська [1] досліджувала питання державної власності в трансформаційній економіці України, виходячи із загально-світових тенденцій розвитку економіки. Особливості української приватизації розглядали К.М. Агеева [2], Л.Т. Верховодова [2; 3], О.Й. Пасхавер [2; 3] та Т.Є. Терещенко [3]. Щодо зарубіжних вчених, то В.П. Бочаров [4] цікавився станом державної власності в економіці розвинутих країн, коли Е.И. Столярова [5] та В.Б. Студентов [6] вивчали державне підприємництво в цілому. Приватизація в розрізі окремих країн відображена в наукових доробках груп науковців Світового Банку і Організацій економічного співробітництва та розвитку.

Постановка завдання. З огляду на проблему дослідження, головним його завданням буде проведення аналізу обставин, що зумовили реформування відносин власності в країнах світу та Україні в 1990-х рр. XX ст. та емпіричне порівняння вихідних результатів з метою формування пропозиції по вдосконаленню вітчизняної моделі приватизації задля збереження ДП та його впливу на національну економіку, виходячи з досвіду інших країн.

Виклад основного матеріалу дослідження. Флуктуація ДП відображала швидкоплинність суспільно-господарських процесів як реакції на вплив кон'юктурних, системних і структурних факторів. Зміна соціально-економічної ситуації всередині країни та за її межами змінювала вимоги до державного сектору економіки. Зокрема, в житті європейських та постсоціалістичних країн спостерігалися такі тенденції [1, с. 136]:

- загальна демократизація суспільних відносин;
- відмова від централізовано-планової системи управління економікою на користь ринкової, для якої характерні наступні риси: роздержавлення та приватизація власності; формування нової інфраструктури економічної системи; лібералізація цін; реструктуризація економіки.
- проголошення ліберально-демократичних засад побудови суспільства;
- еволюція духовно-культурних цінностей суспільного розвитку.

Державне підприємництво як функціональний прояв державного сектору економіки відчуло всі ці переміни на собі безпосередньо. Так, ще у XIX ст. приватний капітал почали залучати в ті галузі економіки, які ще донедавна були повністю охоплені державними підприємствами.

Реформування відносин власності звільняло державу від виконання функції прямого управління економікою, а її населення – від тягаря фінансування державних витрат, які спрямовувалися на підтримку державних підприємств. Як результат, у 1998-2001 рр. 52% населення країн Східної та Центральної Європи підтримало приватизацію [12, с. 23]. Найбільше схвалення вона отримала в Балканських країнах, де понад 80% населення виступили за передачу державних підприємств приватним власникам [12, с. 23].

Населення пострадянських країн було неготовим до радикальних змін: 70% жителів Росії розкритикували пропозицію щодо вилучення державного капіталу з галузей економіки, а в Білорусі, Молдові та Україні їх число становило 60% [12, с. 24]. У той же час жителі азіатських країн виявилися більш рішуче налаштованими до реформ, тому 60% населення вважало приватизацію державної власності такою, що є на часі [12, с. 24].

Загалом у приватизаційній реформі 1990-х рр. XX ст., що охопила близько 100 країн, виділяють кілька етапів, серед яких такі [1, с. 174; 4, с. 45]:

I. 1950-1970 рр. (державний сектор активно розвивався завдяки проведенню націоналізації; вплив держави на економічні процеси був визначальним; кейнсіанська теорія стояла в основі усіх реформ та нововведень);

II. 1970-1980 рр. (переорієнтація на неоліберальну концепцію; ринок і приватний сектор стали основою усіх створюваних реформ; колишні соціалістичні країни Східної Європи та держави, що утворилися після розпаду СРСР, вступили в стадію постсоціалістичних перетворень);

III. З 1992 р. (поглиблення інтеграційних процесів (підписання Маастрихтського договору в 1992 р., Лісабонської угоди в 2007 р., Вашингтонського консенсусу в 1989 р.); формування єдиного ринку та європейської валютної системи; баланс між державним та приватним підприємництвом змістився в сторону збільшення останнього).

Максимальна доля державного сектору у ВВП на початковому етапі трансформацій спостерігалася у Греції (23,2%), Фінляндії, Греції, Франції, Італії (14-18%), а мінімальна – у Австрії, Швеції, Португалії, Ірландії, Бельгії Німеччині (10-14%), Нідерландах (8,3%) та Англії (3%) [4, с. 44].

В цілому країни поділяють на кілька груп залежно від їх спеціалізації, особливостей створення та функціонування державного сектору.

До першої з них відносять Великобританію, Францію, Німеччину, Італію, де державний сектор мав значні розміри та був представлений як в інфраструктурі, так і в промисловості. Нідерланди, Бельгія, Данія та Швеція складають другу групу, де він спеціалізувався в основному на наданні суспільних послуг. Сукупність інших країн, серед яких Фінляндія, Ірландія та Австрія, володіли великим за розміром державним сектором внаслідок здійснення націоналізації після Другої Світової війни [11, с. 35].

Країни Південної Європи, серед яких Греція, Іспанія, Португалія, до 1970-х рр. не мали повноцінно функціонуючого державного сектору. Останню групу складають постсоціалістичні країни та члени колишнього СРСР, в яких державний сектор був панівним в усіх сферах економіки [11, с. 35].

Дані таблиці 1 і таблиці 2 дозволяють стверджувати, що стартові умови в одних країнах забезпечили пришвидшення і глибину перетворень, коли в інших, навпаки, призвели до викривлення первісно закладених цілей реформ. Наведені в ній країни умовно можна поділити на дві групи: з високою та низькодиференційованою структурою державного капіталу. До першої групи належать Іспанія (державний капітал присутній у всіх 12 галузях), Франція та Італія (8 галузей з державним капіталом), Австрія (державний капітал задіяний у 10 галузях, в 6-ти з яких він становить 100%). Друга група включає країни з низькою диференціацією державного капіталу. Насамперед сюди входять США і Японія, де присутність держави в економіці обмежена 2-3 галузями, а також Німеччина, Канада, Нідерланди, Австралія та інші.

Щодо охоплених галузей, то найбільше під приватизацію 1990-2000 рр. попали підприємства, представлені в таких галузях: телекомунікації (36%), електроенергетика (16%), нафтогазова система (10%), фінанси (5%) [4, с. 45].

Виходячи із інформації, наданої у таблиці 2, за період 1990-2000 рр. найбільше доходів від прива-

Таблиця 1

Частка державного капіталу у провідних галузях економіки за кордоном на початку 1990-х рр. XX ст., % [6, с. 27]

Країни	Галузі економіки											
	Чорна металургія	Суднобудування	Автомобілебудування	Нафтовидобувна і нафтопереробна промисловість	Вугільна промисловість	Залізничний транспорт	Авіатранспорт	Електроенергетика	Газопостачання	Поштовий зв'язок	Телекомунікації	Банківська діяльність
США	0	0	0	0	0	-	-	-	-	100	0	0
Японія	0	-	0	0	0	66	0	0	0	100	46	-
Німеччина	0	25	0	0	-	100	60	-	0	100	100	-
Франція	100	-	40	-	100	100	100	100	100	100	100	-
Італія	60	-	-	-	-	100	75	75	80	100	100	40
Англія	0	0	0	25	100	10	0	40	0	100	20	0
Канада	0	0	0	-	0	75	0	100	0	100	100	-
Швеція	40	75	0	-	-	100	39	-	-	100	100	-
Іспанія	60	90	10	90	50	100	100	30	100	100	100	12
Нідерланди	14	-	70	-	-	100	39	-	-	100	0	-
Австрія	100	-	-	85	100	100	52	50	100	100	100	10
Австралія	0	0	0	0	0	100	75	100	0	100	100	-

Таблиця 2

Надходження коштів від приватизації державних підприємств в країнах – членах Організації економічного співробітництва та розвитку і Європейського Союзу за період 1990-2000 рр., млн дол.

	1990-2000 рр.	ВВП за (2000 р.), млрд дол.	Частка надходжень від приватизації ДП у ВВП, % (1:2*100%)	Частка інвестицій ДП у загальному їх обсязі, %	Інтенсивність приватизації (3:4)
Франція	75,0	1,755.6	4,2	14,5	0,3
Німеччина	29,5	2,680.0	1,1	11,6	0,1
Іспанія	37,5	702,4	5,3	10,7	0,5
Нідерланди	13,6	494,6	2,7	8,1	0,3
Швеція	16,0	276,8	5,7	16,0	0,4
Англія	64,0	1,294.4	4,9	11,0	0,4
Португалія	25,8	128,0	20,2	16,6	1,2
Туреччина	9,0	205,1	4,3	35,7	0,1
Канада	10,6	694,4	1,5	-	-
Японія	61,6	5,639.5	1,1	8,2	0,1
Норвегія	2,9	170,5	1,7	22,7	0,1
Чехія	5,4	54,0	10,0	-	-
Польща	17,8	163,3	10,9	-	-
Угорщина	11,5	54,4	21,1	-	-
США	6,8	9,076.6	0,07	3,7	0,02
ЄС 15	410,3	9,758.1	4,2	-	-
ОЕСР 30	0,2	27,708.6	0,2	-	-

Примітка: Сформовано автором на основі [9, с. 10-11; 10; 11]

тизації отримали Франція, Німеччина, Іспанія, Англія, Португалія.

Розглянемо більш детально приватизаційний досвід окремих країн, який може бути наглядним для України. Ще на початку приватизаційної реформи стало очевидно, що досі світ не мав подібної практики, тому кожній країні довелося самостійно обирати шлях її проведення. Згодом виокремилися дві основні моделі: західна, основна ідея якої полягала у тому, що приватизація повинна здійснюватися поступово (Англія, Німеччина, Франція, Швеція, Фінляндія, Португалія, Італія і Нідерланди) та східна, відповідно до якої, вона має відбуватися швидко та безкоштовно або ж за символічну ціну (країни Центральної та Східної Європи, колишні республіки СРСР).

Прагнення країн Східної Європи та Прибалтики

вступити в ЄС зумовило використання механізму «народної» приватизації на основі приватизаційних цінних паперів (ваучерів, сертифікатів, купонів). Іншими її характерними особливостями були: застосування реституції; забезпечення вільного допуску іноземного капіталу при продажі державного майна; проведення продажу державного майна згідно умов відкритої конкуренції за ринковими цінами.

Прикладом успішного реформування відносин власності є модель масової приватизації у Чехії, компоненти якої становили органічне ціле й забезпечували соціальну привабливість приватизації при залученні іманентно властивих ринковій економіці інструментів. Чеський досвід «народної» приватизації вважається свого роду еталоном на постсоціалістичному терені.

В Болгарії, Польщі, Румунії та Чехословаччині використовували ваучерну схему приватизації, що мала очевидні переваги. Процес приватизації в Росії почався задовго до того, як сформувалася концепція підприємництва та відбувся в два етапи: спонтанний (тривав в 1989-1991 рр. у формі викупу орендованого майна); чековий (охопив період 1992 -1994 рр.) Його результати виявилися неоднозначними, оскільки не відбулося вагомих соціальних потрясінь.

У 1995 р. Угорщина стала однією з перших колишніх соціалістичних країн, що перейшли до приватизації великих підприємств за участю іноземних інвесторів. Активи угорських державних стратегічних підприємств були викуплені профільними компаніями розвинених європейських країн.

Постсоціалістичні країни Східної Європи та колишні радянські республіки Прибалтики в основному завершили інтенсивну приватизацію наприкінці 1990-х рр. Іноземний капітал посів стратегічні позиції в національних економіках, внаслідок чого країни отримали значні стимули розвитку. На початку 2000-х рр. економіки цих країн були визнані ринковими за характером, а в 2004 р. до складу ЄС вступили 8 колишніх соціалістичних держав – Естонія, Латвія, Литва, Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина та Словенія. У 2005 р. до них приєдналися Болгарія і Румунія. Факт вступу в ЄС став для цих країн чітким підтвердженням вдалого завершення постсоціалістичного трансформаційного процесу, стрижнем якого була приватизація.

Економічна політика в Україні на початку трансформаційного періоду не відповідає параметрам неоліберальної парадигми. У 1991 р. в країні були відсутні будь-які рушійні сили, зацікавлені в здійсненні ринкових і демократичних перетворень, спостерігалося катастрофічне падіння обсягів виробництва, гіперінфляція, масштабне приховане безробіття і зубожіння населення. Люди з недовірою відносилися до будь-яких нововведень та змін, включаючи приватизацію. Так, у 1992-1998 рр. 42,4% населення негативно ставилися до приватизації великих підприємств і 18% – до приватизації малих підприємств. Вже у 2000 р. дані показники зросли до 51,4% та 18,7% відповідно, що підтверджує відсутність вагомих зрушень у економічному розвитку країни та покращенні добробуту її жителів [7, с. 530].

Хоча законодавчу базу для приватизації в Україні було підготовлено ще на початку 1992 р., реформа відносин власності розглядається як така, що ще досі не відбулася.

Приватизація за українським сценарієм переслідувала виключно фіскальну мету та здійснювалася відповідно до розроблених двохрічних програм. Як видно з рис. 1, до 2000 р. надходження коштів від приватизації було незначним, а її темпи – доволі повільними. Це пов'язано з тим, що упродовж 1992-1994 рр. приватизація державних підприємств здійснювалася неконкурентними способами (оренда з викупом або викуп трудовим колективом). Як результат, в приватну власність було передано 4418 підприємств, а в бюджет надійшло 15, 67 млн грн. З 1995 р. розпочалася масова приватизація, про що свідчить зміна характеру кривої кількості приватизованих державних підприємств. При цьому використовувалися майнові та компенсаційні сертифікати, що дозволило залучити широкі верстви населення до придбання акцій великих та середніх підприємств. У 1999 р. стартувала індивідуальна грошова приватизація, яка помітно зменшила теми самої реформи та мала здебільшого тіньовий характер.

Рис. 1. Кількість приватизованих об'єктів державної власності та суми надходжень коштів від приватизації державного майна упродовж 1992-2002 рр. [8; 5, с. 26]

Тому приватизація в Україні не призвела до глибоких структурних змін в економіці. Причинами її невдачі можна назвати такі: відірваність від інших реформ; відсутність такого інституту приватизації, як реституція; надання пріоритету сертифікатній приватизації і затягнення її в часі; низький рівень комерціалізації державних підприємств; тіньовий характер приватизаційних процесів; відсутність інтеграційних настроїв та замкнений характер економіки. Фактично у 1990-х рр. ХХ ст. відбулося ста новлення моделі приватизації, яка поєднувала в собі ознаки кланово-олігархічного капіталізму та державно-монополістичного укладу економіки, тоді як в більшості розвинутих країн знайшла своє застосування модель народного капіталізму.

Висновки з проведеного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отож, основним завданням з продовження реформи відносин власності в Україні має стати адекватна оцінка розмірів державного сектору з врахуванням економічних, історичних, соціальних та політичних чинників. Потребує суттєвого перегляду модель приватизації державних підприємств в напрямку перетворення її з фіскальної на інвестиційно-орієнтовану. Крім того, важливим є здійснення аналізу минулих помилок та використання досвіду країн, які успішно провели реформування відносин власності в 1990-х рр. ХХ ст., зокрема Чехії, Угорщини, Польщі.

Державне підприємництво є багатofункціональним і переслідує досягнення не лише мікроекономічних, але й макроекономічних цілей. Зважаючи на вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, зміну векторів соціально-економічного розвитку України та посилення інтеграційних настроїв, перспективним є дослідження реальних можливостей та потенціалу ДП у контексті пришвидшення завершення ринкової трансформації та виконання вимог міжнародних структур для отримання статусу повноцінного члена.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Камишанська М.О. Державна власність в трансформаційній економіці України : дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / М.О. Камишанська // Донецький державний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського Міністерства освіти і науки України – Донецьк, 2004. – 185 с.
2. Українська приватизація: група інтересів, причини кризи, шля-

- хи її подолання / О.Й. Пасхавер, Л.Т. Верховодова, К.М. Агева. В надз.: Центр економічного розвитку. – К., 2008. – 85 с.
3. Завершальний етап приватизації в Україні / О.Й. Пасхавер, Л.Т. Верховодова, Т.Є. Терещенко. В надзаг.: Центр економічного розвитку. – К.: «Міленіум», 2003. – 78 с.
 4. Бочаров В.П. Государственная собственность в экономике развитых стран / В.П. Бочаров // Вестник ВГУ, Серия ЭКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ. – 2004. – № 2. – С. 44-48.
 5. Столярова Е.И. Государственное предпринимательство: экономическая теория и российская практика / Е.И. Столярова // Вестник РУДН, серия Экономика. – 2009. – № 2. – С. 33-41.
 6. Студентов В.Б. Государственное предпринимательство: теория и практика // Общество и экономика. – 1997. – № 3-4. – С. 27.
 7. Українське суспільство 1992-2012. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / За ред. д. е. н. В. Ворони, д. соц. н. М. Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. – 660 с.
 8. Звіти Фонду державного майна України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.spfu.gov.ua/_layouts/SPFUSiteDefinition/ReportsMFI.aspx.
 9. Friedrich Schneider. Privatization in OECD Countries: Theoretical Reasons and Results Obtained, 2008. 12 p.
 10. Millward R. Public enterprise in the Modern Western World: An Historical Analysis // Annals of Public and Cooperative Economics, 2011. Vol. 82. No 4. – P. 375.
 11. Reforming Infrastructure, Privatization, Regulation and Competition. World Bank. Wash., 2004. – P. 33.
 12. Sunine Kikeri, Aishetu Fatima Kolo. Privatization and recent developments // World Bank Policy Research Working Paper, 2005. – 31 p.
 13. Bernier L. The Future of Public Enterprise: Perspectives from the Canadian Experience // Annals of Public and Cooperative Economics. 2011. Vol. 82. – P. 413.

УДК 330.341.1

Ухналь Н.М.

*молодший науковий співробітник відділу теорії економіки і фінансів
Академії фінансового управління*

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

У статті представлені основні внутрішні і зовнішні чинники впливу на інноваційний розвиток в Україні. Здійснено порівняльний аналіз стану фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні та країнах Європейського Союзу. Визначено роль венчурного фінансування як провідного інструменту інтенсифікації інноваційної діяльності в Україні.

Ключові слова: інноваційний розвиток, трансформація, державна підтримка фінансування інноваційної діяльності, венчурне фінансування.

Ухналь Н.Н. ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ

В статье представлены основные внутренние и внешние факторы влияния на инновационное развитие в Украине. Осуществлен сравнительный анализ финансового обеспечения инновационной деятельности в Украине и Европейском Союзе. Определена роль венчурного финансирования как ведущего инструмента интенсификации инновационной деятельности в Украине.

Ключевые слова: инновационное развитие, трансформация, государственная поддержка, финансирование инновационной деятельности, венчурное финансирование.

Ukhna N.M. TRANSFORMATION OF SYSTEM OF FINANCIAL SUPPORT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT

The article outlines the main internal and external factors which influence on innovative development in Ukraine. The status of the financial support for innovation activity in Ukraine and the European Union is analyzed. The role of venture financing as a leading intensification tool of innovation activity in Ukraine are defined.

Keywords: innovation development, transformation, state aid, innovation financing, venture capital.

Постановка проблеми. У процесі побудови сучасної української економіки в умовах кризових зрушень, що почалися у 2008 р. надзвичайно актуальними видаються проблеми розвитку інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність стає тим рушієм, що здатен трансформувати державне управління, модернізувати економіку, переформатувати політику та інші галузі соціального життя, забезпечити сталий економічний розвиток держав в контексті інтеграційних і глобалізаційних процесів. У процесах пошуку оптимальних шляхів розвитку інноваційного сектора економіки також варто звертати увагу і на систему фінансування інноваційних проектів. Ефективність реалізації інноваційної діяльності насамперед залежить від якісної побудови системи накопичення та акумуляції фінансових потоків та ресурсів. Безперечно, діяльність в економічному секторі надзвичайно складна і потребує залучення якісних інтелектуальних ресурсів, проте в межах нашої держави з використанням продуктивних, ефективних управ-

лінських підходів можна здійснити стрімкий прорив у інноваційній сфері. Для здійснення радикальних змін в економіці важливо здійснити структурні зміни, які б забезпечили підвищення її конкурентоспроможності та дали додатковий поштовх процесам оновлення інноваційного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням, пов'язаним з питаннями теоретичних засад фінансового забезпечення інноваційної діяльності, були присвячені наукові праці С. Ільєнкової, М. Кондратьєва, Д. Кларка, В. Кузнецова, Д. Норта, Б. Санто, Й. Шумпетера, Р. Фатхутдінова. Серед сучасних вітчизняних вчених проблемами фінансового забезпечення економіки України взагалі та інноваційної сфери зокрема займалися В. Александрова, Ю. Бажал, Л. Безчасний, С. Гладій, М. Данько, О. Колодізев, Б. Маліцький, П. Микитюк, Б. Сенів, М. Туган-Барановський, Д. Черваньов та ін.

Постановка завдання. У сучасній науковій думці недостатньо висвітлено питання механізму та ін-